

Fantasiforladt rammeaftale

Af
Gorm Winther

Forrige uge kunne vi i KNRs nyheder høre at hjemmestyret nu langt om længe har indgået en rammeaftale om salg af aktiemajoriteten i KNI. Den udenlandske 'Dagrofa koncern' som er den største dagligvaregrossist i Danmark skal overtage 51% af aktierne, mens ledende medarbejdere i Pisiffik skal eje 17 procent. De resterende 32% skal på længere sigt tilbydes andre medarbejdere og i øvrigt private investorer i Grønland.

Der er vel hermed sat et foreløbigt punktum i debatten, der blev væk. Oprindeligt efterlyste man en folkelig debat hvor man kunne forvente, at flere privatiseringsmodeller kunne komme på bordet. Det skete ikke, det blev bestyrelsens udspil, der kom til at dominere det, der var fremme i medierne. På samme tid er det nu klart, at det er den model man har knæsat gennem rammeaftalen. Dette må undre andre end jeg - en del af landstyrekoalitionen og et flertal i landstinget på forårssamlingen ønskede ifølge den grønlandske presse en anden model end den nu knæsatte. Det man dengang talte om var en minoritetsaktiepost til udenlandske investorer.

Farerne ved den valgte model kender vi alle. Eventuelle akkumulerede profitter vil næppe kunne blive i Grønland og arbejde der, hvis Dagrofa finder anvendelse for denne indtjening andetsteds. De rationaliseringer, der kan følge af de økonomiske feasibility-studier, der nu vil komme, kan føre til tempo-opskruninger og afskedigelser. Endelig skal man ikke glemme, at den nye supermarkedskæde sammen med Brugserne vil komme til at dominere detailhandlen i de største byer. Private monopollignende tilstande er værre end offentlige, der kan tage forbrugermålsætninger i betragtning. Prisstigninger og ekstraprofitter er ofte det private monopols ubehagelige følgesvend. Og det kan et stærkt opreklameret og impotent konkurrencenævn næppe gøre synderligt meget ved

Et spændende punkt er dog den delvise medarbejderovertagelse – også her er der imidlertid grund til bekymring. Det er sådan at forskning i USA, Japan og EU enstemmigt peger på at positive effekter i form af vækst, indtjening og produktivitet i hovedsagen findes i medarbejderaktievirksomheder, hvor de ansatte sidder på en majoritet af aktierne. Dette skal kombineres med en afgørende medindflydelse, der går langt udover at skulle træffe valg af farven på papir og fliser på et kundetoilet. Man skal sikre alle medarbejdergrupper en lige adgang til aktier gennem en ændret skattelovgivning, der giver virksomheden eller virksomhedens medarbejderfond skattefordele. Som det er nu i Grønland, er det den enkelte medarbejder, der selv ud af en måske lav løn skal spare op til at 'købe sig et job' for at få en mindre skattefordel. Den nu vedtagne aftale introducerer ledelsens medarbejderaktieordning frem for de ansattes. Dette er en graverende fejltagelse, som kun kan lede til 'business as usual' – vel at mærke i en gammeldags og ineffektiv privat virksomhed.